

i przejawów zaburzeń zachowania oraz przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi

Zasady działania MOW i MOS i ich zadania określają przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach (Dz. U. Nr 109, poz. 631) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (Dz. U. Nr 52, poz. 466).

Zgodnie z ww. rozporządzeniem placówki te mają obowiązek w swoim statucie określić:

- prawa i obowiązki wychowanków, w tym wynikające z indywidualnych programów pracy z wychowankami;
- tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw wychowanka;
- rodzaje nagród i kar stosowanych wobec wychowanków oraz tryb odwoływania się od kary.

Ustalając prawa i obowiązki wychowanków, a także rodzaje nagród i kar stosowanych wobec wychowanków oraz tryb odwoływania się od kary, MOW i MOS winny kierować się obowiązującym w tym zakresie prawem. Nieprawidłowości w tym zakresie, wykazane w Raporcie Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji w roku 2012 zostaną poddane analizie. Informacja o nieprawidłowościach w tym zakresie zostanie przekazana także kuratorom oświaty, sprawującym nadzór pedagogiczny nad MOW i MOS i zostanie uwzględniona przy planowaniu kontroli w ww. placówkach. MEN zwracał już uwagę kuratoriom oświaty na konieczność zapoznania się z raportami Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji i reagowania na nieprawidłowości.

Dodatkowo nieprawidłowości dotyczące stosowania kar i nagród w MOW i MOS będą omawiane na spotkaniach i konferencjach organizowanych dla dyrektorów i pracowników MOW i MOS.

Stanowisko MEN dotyczące regulowania w statutach młodzieżowych ośrodków wychowawczych katalogu kar dyscyplinarnych stosowanych wobec wychowanków zostało przedstawione w piśmie nr DZSE-2-EM-040-20/2012 z dnia 20 czerwca 2012 r.

Odnosząc się do problemu nieletnich wychowanek MOW i MOS, które zostają matkami w czasie przebywania w ośrodkach, należy podkreślić, że zasady działania ww. placówek oraz ich zadania określają przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu

dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach (Dz. U. Nr 109, poz. 631) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (Dz. U. Nr 52, poz. 466).

Jak wielokrotnie podnoszono w toku debat dotyczących problemu nieletnich matek w MOW i MOS, w placówkach tych umieszczane są wyłącznie wychowanki do 18 r.ż., a więc niepełnoletnie.

W związku z powyższym decyzje w sprawie postępowania w sytuacji macierzyństwa tych wychowanek podejmuje sąd rodzinny, wskazując opiekuna prawnego dziecka.

W trakcie pobytu w ośrodku, celem przygotowania wychowanek ciężarnych i będących małoletnimi matkami do roli rodzicielskiej, realizowane są programy i działania mające na celu zapewnienie takim wychowankom odpowiedniego wsparcia w zakresie przygotowania do realizacji zadań związanych z macierzyństwem. Realizacja tych działań, stanowiących jeden z najważniejszych aspektów resocjalizacji tych wychowanek, nie wymaga instytucjonalnego tworzenia odrębnych struktur dla nieletnich spodziewających się dziecka lub posiadających dzieci.

Należy także zauważyć, że zakres kompetencji przedmiotowych systemu oświaty nie obejmuje działań opiekuńczych w ścisłym tego słowa znaczeniu (w szkołach i placówkach systemu oświaty mówimy o edukacyjnej opiece wychowawczej), ani też system ten nie obejmuje opieką dzieci poniżej 3 roku życia.

Należy w tym miejscu zauważyć, że wprowadzanie systemowego rozwiązania umożliwiającego przebywanie wychowanek MOW i MOS wraz z ich dziećmi w ośrodkach wymagałoby zapewnienia tym dzieciom odpowiedniej opieki w czasie pobierania nauki przez wychowanki, co nie mieści się w zakresie działań oświatowych.

Warto także podkreślić, że w szkołach i placówkach systemu oświaty, w tym także w MOW i MOS, opieka pielęgniarska i lekarska udzielana jest jedynie na mocy przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, czyli w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej. Nie ma zatem możliwości zapewnienia małym dzieciom niezbędnej opieki medycznej, jak chociażby w placówkach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. MOW i MOS nie są bowiem placówkami zabezpieczenia społecznego i jako takie nie są przygotowane do realizacji zadań zastępujących wszystkie funkcje rodzinne, w tym w szczególności nie są przystosowane do opieki nad małym dzieckiem.

Należy także zauważyć, że tworzenie możliwości pobytu nieletnich matek z dziećmi w tych placówkach nie ma uzasadnienia z punktu widzenia systemowego:

- w wielu przypadkach nieletnie ciężarne wychowanki powracają do domów rodzinnych, jeśli rodziny są w stanie zapewnić im opiekę. Należy w tym miejscu zauważyć, że wychowanki te, powracając do szkoły macierzystej, mają w niej zapewnioną realizację indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET), opracowanego na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego z uwagi na niedostosowanie społeczne, czyli mogą w tym środowisku kontynuować proces resocjalizacji;
- decyzje odnośnie dzieci nieletnich wychowanek podejmują ich opiekunowie prawni, najczęściej rodzice wychowanek. Niniejsza propozycja wiąże się zatem z kwestią ograniczania praw rodzicielskich rodziców wobec wychowanek, a także ingeruje w zakres kompetencji opiekunów prawnych wobec dzieci;
- nieletnie wychowanki domów samotnych matek, realizujące obowiązek szkolny lub obowiązek nauki także w szkołach macierzystych, mają możliwość kontynuowania resocjalizacji (IPET).

W Polsce istnieje system wspierania rodzin i pieczy zastępczej. Powielanie zadań tego systemu przez system oświaty, realizacja zadań z tego obszaru przez placówki resocjalizacyjne nie wydaje się zabiegiem uzasadnionym i racjonalnym. Celowe wydaje się raczej wypracowanie odpowiednich dla potrzeb nieletnich matek rozwiązań w istniejącym systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Odnosząc się do kwestii dostosowania budynków, w których mieszczą się MOW i MOS, do potrzeb osób niepełnosprawnych, należy podkreślić, że za zapewnienie właściwych warunków działania placówki odpowiada organ prowadzący. Ponadto, z ogólnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej wyodrębnia się, zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2008 r. Nr 88, poz. 539, z późn. zm.) rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej, która przeznaczona jest na likwidację barier architektonicznych w szkołach i placówkach systemu oświaty. Rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Na podstawie opracowanych na każdy rok kalendarzowy kryteriów podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, jednostki samorządu terytorialnego korzystają z możliwości występowania z wnioskami o zwiększenie części oświatowej subwencji ogólnej.

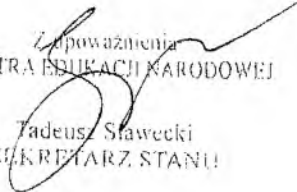
W roku 2013 wysokość rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej wynosi 0,4 %. Jednym z kryteriów podziału jest dofinansowanie remontów bieżących mających na celu likwidację barier architektonicznych w odniesieniu do uczniów niepełnosprawnych. Dofinansowanie nie obejmuje refundacji wydatków

poniesionych przez JST na remonty już wykonane. Nieprzekraczalnym terminem składania wniosków był 30 kwietnia 2013 r.

Nadmieniam, że spośród 85 MOW funkcjonujących na terenie kraju 14 z nich ma charakter resocjalizacyjno-rewalidacyjny, natomiast z 65 funkcjonujących MOS 5 placówek ma charakter rewalidacyjny.

Pragnę również zwrócić uwagę, iż na stronie 45 Raportu znajduje się odniesienie do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (Dz. U., Nr 52, poz. 466), a nie jak wskazano w treści Raportu - rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

Złpoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Tadeusz Stawecki
SEKRETARZ STANU